



MINISTERUL JUSTIȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA

ORDIN

mun. Chișinău

„_____” _____ 2022

nr. _____

ÎNREGISTRAT:

Ministerul Justiției

al Republicii Moldova

nr. ____ din _____ 2022

Ministrul Justiției

Cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate

În temeiul art. 1 alin. (2) și art. 13 din Legea nr. 243/2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova și pct. 9 subpct. 11) din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Justiției, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 698/2017,

ORDON:

1. Se aprobă Regulamentul-cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate (se anexează).

2. Controlul executării prezentului ordin se atribuie în sarcina directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor și directorului Inspectoratului Național de Probațiune.

3. Prezentul ordin intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Ministru

Sergiu LITVINENCO

REGULAMENTUL-CADRU
de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei
în privința persoanelor condamnate

I. Dispoziții generale

1. Prezentul Regulament stabilește modul de instituire și funcționare a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate (în continuare – comisii speciale) și procedura de înaintare a demersurilor privind aplicarea amnistiei către instanțele de judecată competente.

2. Comisiile speciale reprezintă organe colegiale constituite în cadrul fiecărei instituții care pune în executare pedeapsa penală, care au drept scop identificarea și selectarea persoanelor care cad sub incidența Legii nr. 243/2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova (în continuare - Legea nr. 243/2021), examinarea și soluționarea cazurilor acestora în vederea aplicării ulterioare a amnistiei de către instanțele de judecată.

3. Actul de amnistie, ce rezultă din Legea nr. 243/2021, se aplică față de persoanele care execută o pedeapsă penală dacă:

- a) se încadrează în prevederile art. 1, 3–5, 7 sau 8 din Legea nr. 243/2021;
- b) sunt caracterizate pozitiv pe parcursul executării pedepsei penale, a perioadei de probațiune sau a termenului de probă;
- c) sunt evaluate psihologic ca fiind persoane ce prezintă risc de recidivă mediu sau redus.

II. Modul de constituire a comisiei speciale

4. Componența comisiilor speciale se stabilește prin ordinul ministrului justiției la propunerea directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor sau directorului Inspectoratului Național de Probațiune, în funcție de categoria pedepselor penale pentru care se aplică amnistia.

5. Fiecare comisie specială este compusă din conducătorul instituției care pune în executare pedeapsa penală, care are calitatea de președinte, conducătorul subdiviziunii de evidență deținuți (în cazul persoanelor condamnate la pedepse penale privative de libertate), un expert psiholog judiciar, precum și alți 4 membri desemnați de ministrul justiției, la propunerea persoanelor indicate la pct. 3.

6. În componența fiecărei comisii speciale se desemnează 2 membri supleanți, dintre care unul este secretar supleant.

7. În calitate de membru al comisiei speciale a instituției penitenciare se desemnează psihologul și juristul instituției, precum și consilierul de probațiune al biroului de probațiune din raza teritorială de activitate a instituției penitenciare.

8. În cazul lipsei temporare sau imposibilității de exercitare a obligațiilor de către membrul comisiei speciale, la lucrările comisiei speciale participă angajatul care asigură interimatul funcției sau exercită temporar atribuțiile de serviciu ale angajatului aflat în imposibilitate temporară de exercitare a obligațiilor sale de membru.

9. Membrii comisiilor speciale depun o declarație în formă scrisă cu privire la respectarea confidențialității informației la care vor avea acces în virtutea statutului de membru al comisiei speciale (*anexa nr. 1*).

10. Încetarea și revocarea calității de membru al comisiei speciale se dispune prin ordinul ministrului justiției la propunerea, după caz, directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor sau directorului Inspectoratului Național de Probațiune.

11. Membrul comisiei speciale este obligat să-și desfășoare activitatea cu respectarea regimului juridic privind conflictul de interese și să se abțină de la examinarea cauzei dacă:

- a) este soț, rudă până la gradul al IV-lea inclusiv sau afin cu condamnatul examinat;
- b) are un interes patrimonial, direct sau indirect, în soluționarea cauzei;
- c) există alte circumstanțe care pun la îndoială rezonabilă imparțialitatea membrului comisiei speciale.

III. Principiile de activitate și atribuțiile comisiei speciale

12. Activitatea comisiei speciale se conduce de următoarele principii:

a) *legalității* – ședințele comisiei speciale se desfășoară în conformitate cu Constituția Republicii Moldova, tratate internaționale la care Republica Moldova este parte, Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003, alte acte normative și prezentul Regulament;

b) *garantării dreptului la apărare* – la examinarea materialelor în cadrul comisiei speciale, condamnatul are dreptul de a fi audiat, de a prezenta dovezi în favoarea sa și de a fi asistat de un apărător;

c) *celerității procedurii* – obligația comisiei speciale de a începe fără întârziere nejustificată soluționarea cazurilor privind aplicarea amnistiei cu respectarea drepturilor condamnaților și a normelor prevăzute de lege și prezentul

Regulament;

d) *transparenței* – presupune participarea directă a persoanei condamnate în cadrul ședinței de lucru a comisiei speciale și aducerea la cunoștință a deciziei adoptate, precum și a motivelor acesteia;

e) *obligativitatea motivării opiniei* – membrii comisiei speciale au obligația de a se pronunța motivat pentru fiecare caz de examinare a posibilității aplicării actului de amnistie.

13. Președintele comisiei speciale exercită următoarele atribuții de bază:

a) asigură respectarea dispozițiilor prezentului Regulament;

b) asigură realizarea sarcinilor atribuite comisiei speciale;

c) stabilește locul, data și ora convocării ședințelor comisiei speciale;

d) aprobă ordinea de zi a ședinței ordinare a comisiei speciale;

e) ia măsuri pentru asigurarea ordinii și disciplinei în ședință;

f) prezidează ședințele comisiei speciale;

g) îndeplinește alte atribuții necesare în vederea asigurării legalității și bune desfășurări a procesului de examinare a cazurilor privind aplicarea amnistiei.

14. Activitatea curentă a comisiei speciale este asigurată de secretarul comisiei care este responsabil de:

a) înștiințarea membrilor comisiei speciale despre locul, data și ora convocării ședinței comisiei speciale;

b) întocmirea proiectului ordinii de zi a comisiei (*anexa nr. 2*), în termenele stabilite;

c) întocmirea calitativă și amplă a procesului-verbal al comisiei speciale (*anexa nr. 3*), al extraselor din procesul-verbal al comisiei speciale (*anexa nr. 4*) și al altor materiale ce se impun în procesul activității comisiei speciale;

d) controlul prezenței membrilor la ședința comisiei speciale;

e) elaborarea proiectului demersului privind aplicarea amnistiei (*anexa nr. 5*);

f) întocmirea raportului privind activitatea comisiei speciale;

g) îndeplinirea altor atribuții necesare în vederea asigurării legalității și bune desfășurări a procesului de examinare a cazurilor privind aplicarea amnistiei.

15. Secretarul comisiei speciale beneficiază de toate drepturile și obligațiile membrilor comisiei speciale și este responsabil pentru corectitudinea întocmirii procesului-verbal al ședinței comisiei speciale, exactitatea redării și redactării expunerilor membrilor și participanților la ședință și deciziilor adoptate în cadrul acesteia.

16. Membrii comisiei speciale sunt în drept:

a) să ia cunoștință de materialele propuse pentru examinare la ședințele comisiei speciale;

- b) să facă extrase de pe materialele propuse pentru examinare;
- c) să adreseze întrebări persoanelor audiate, precum și persoanelor invitate;
- d) să dea explicații orale și scrise;
- e) să expună argumente asupra problemelor care apar în dezbateri la ședința comisiei speciale și/sau să prezinte probe suplimentare;
- f) să înainteze obiecții împotriva demersurilor și argumentelor celorlalți membri ai comisiei speciale, a persoanelor audiate;
- g) să expună opinii separate.

17. Membrii comisiei speciale sunt obligați:

- a) să studieze în prealabil materialele referitoare la condamnatul în privința căruia examinarea posibilității aplicării amnistiei este inclusă în ordinea de zi a ședinței comisiei speciale, cu excepția situațiilor de imposibilitate obiectivă;
- b) să comunice din timp secretarului comisiei motivul imposibilității de a se prezenta la ședință;
- c) să expună concluzii motivate cu referire la temeiul legal obiectiv asupra fiecărui caz din ordinea de zi a ședinței;
- d) să se abțină de la fapte care ar putea discredita comisia, ori ar crea îndoieli față de obiectivitatea deciziilor acesteia;
- e) să nu divulge informația obținută în legătură cu activitatea în cadrul comisiei speciale, care ar putea prejudicia un drept sau interes legal personal;
- f) să se abțină de la lucrările comisiei speciale și să anunțe, la începutul ședinței, despre un conflict în condițiile pct. 11, fapt care se consemnează în procesul-verbal al ședinței;
- g) să semneze procesele-verbale ale comisiei speciale;
- h) să-și desfășoare activitatea strict în conformitate cu drepturile și obligațiile în limita competenței stabilite prin actele normative.

18. Membrii comisiei sunt responsabili pentru legalitatea deciziilor adoptate și de exercitarea cu bună-credință a drepturilor și obligațiilor ce le revin.

IV. Modul de organizare a activității comisiei speciale

19. Comisiile speciale își desfășoară lucrările în cadrul ședințelor ordinare sau extraordinare.

20. Ședințele ordinare ale comisiei speciale se desfășoară, de regulă, de două ori pe lună. În cazuri excepționale, președintele comisiei speciale, motivat, poate dispune amânarea orei sau datei desfășurării ședinței. Despre amânarea ședinței ordinare, modificarea orei sau datei ședinței, membrii comisiei speciale se înștiințează de către secretarul acesteia, în termene rezonabile.

21. La ședințele ordinare, materialele propuse pentru examinare comisiei

speciale se depun de persoanele responsabile secretarului comisiei speciale cu cel puțin 5 zile înainte de desfășurarea ședinței.

22. Ședința comisiei speciale este deliberativă dacă la ea sunt prezenți cel puțin 2/3 din membri.

23. În cazul lipsei cvorumului, ședința comisiei speciale se amână.

24. Ședințele extraordinare ale comisiei speciale sunt convocate după necesitate, de către președintele comisiei speciale sau pot fi decise la ședința ordinară a comisiei speciale prin votul majorității membrilor prezenți cu stabilirea datei și orei desfășurării ședinței extraordinare.

25. Secretarul comisiei speciale pregătește, iar președintele comisiei speciale aprobă, ordinea de zi a ședinței comisiei speciale, cu cel puțin 3 zile înainte de data ședinței.

26. Toate adresările recepționate după aprobarea ordinii de zi, se includ în ordinea de zi a următoarei ședințe a comisiei speciale, cu excepția situațiilor când prin votul majorității membrilor prezenți se decide includerea chestiunii în ordinea de zi curentă. Membrii comisiei speciale sunt în drept să ceară amânarea ședinței comisiei speciale sau amânarea examinării unor cazuri privind aplicarea amnistiei aflate pe ordinea de zi a ședinței, dacă materialele prezentate sunt incomplete sau necesită o verificare suplimentară. În caz că solicitarea respectivă se acceptă prin votul majorității membrilor prezenți, condamnatul sau persoana care a depus cererea în interesul acestuia va fi anunțată despre amânarea examinării subiectului și despre data ședinței în care va fi examinat subiectul în cauză.

27. Membrii comisiei speciale sunt în drept să ceară amânarea ședinței extraordinare dacă înștiințarea nu a fost efectuată în termene rezonabile.

V. Procedura dezbaterilor la ședințele comisiei speciale

28. La ora începerii ședinței comisiei speciale, președintele deschide ședința.

29. Secretarul comisiei speciale raportează președintelui prezența membrilor comisiei speciale, motivul neprezentării celor absenți și anunță ordinea de zi.

30. Ședința comisiei speciale se desfășoară cu participarea condamnatului în privința cărui se examinează posibilitatea înaintării demersului în aplicarea actului de amnistie. Prin excepție, cazul poate fi examinat fără participarea condamnatului, dacă acesta exprimă, în scris, acordul examinării cazului în lipsa sa, cu indicarea motivelor ce nu permit prezentarea lui în fața comisiei speciale la ora și data stabilită.

31. În cazul transferării condamnatului în alt penitenciar, subiectul se scoate de pe ordinea de zi, fără examinare, iar cererea condamnatului se expediază la locul transferului pentru ulterioara examinare în cadrul comisiei speciale unde

condamnatul este transferat.

32. La comisia specială se prezintă documentele justificative pentru fiecare caz examinat, iar la necesitate și dosarele personale ale condamnaților.

33. Se asigură audierea condamnatului pe marginea cazului, inclusiv cu adresarea întrebărilor și i se oferă posibilitatea de a prezenta date confirmative în susținerea sa.

34. Președintele comisiei speciale oferă cuvântul fiecărui membru al comisiei speciale, care poate expune obiecții și adresa întrebări condamnatului, solicita acte confirmative sau explicații de la persoanele, serviciile sau instituțiile vizate.

35. Fiecare membru al comisiei speciale este obligat să-și expună opinia motivată prin prisma întrunirii condițiilor prevăzute de Legea nr. 243/2021 asupra fiecărui caz examinat în cadrul ședinței.

36. Persoanele care încalcă ordinea în cadrul ședinței sunt avertizate de președintele comisiei speciale, iar în caz de încălcare repetată a ordinii, persoanele avertizate pot fi îndepărtate din sală pe întreaga durată a ședinței sau a unei părți a acesteia.

37. Comisia adoptă decizii cu majoritate simplă de voturi a membrilor prezenți. Toate dubiile în ce privește cererea condamnatului se interpretează de către membrii comisiei speciale în favoarea acestuia.

38. Fiecare membru al comisiei speciale votează pro sau contra, iar abținerea în procedura de vot nu se admite, decât în cazul conflictului de interese conform pct. 11.

39. Exprimarea votului de către membrul comisiei speciale se realizează prin vot deschis, în folosul uneia dintre următoarele opțiuni:

a) pro – în cazul în care membrul comisiei speciale susține posibilitatea aplicării actului de amnistie;

b) contra – în cazul în care membrul comisiei speciale nu susține posibilitatea aplicării actului de amnistie.

40. În cazul egalității de voturi (pro/contra) decizia finală se va expune în favoarea aplicării actului de amnistie.

41. Comisiile speciale deliberează în secret.

42. După adoptarea deciziei, președintele comisiei speciale anunță condamnatul și/sau reprezentantul lui despre decizia adoptată atât oral, cât și în scris, fapt confirmat prin semnătura aplicată pe extrasul din procesul-verbal al ședinței comisiei speciale. În cazul refuzului de a contrasemna extrasul, persoana care l-a întocmit face mențiunile respective în act. Al doilea exemplar al extrasului din procesul-verbal se înmânează condamnatului sau apărătorului acestuia.

43. Din motive întemeiate, deliberarea sau pronunțarea deciziei poate fi

amânată cu cel mult 3 zile. În cazul amânării deliberării și pronunțării deciziei, președintele comisiei speciale informează condamnatul și/sau apărătorul acestuia despre locul, data și ora pronunțării ei.

44. Activitatea fiecărei ședințe a comisiei speciale se consemnează într-un proces-verbal semnat de președintele, membrii și secretarul acesteia.

45. Procesul-verbal redactat se sigilează, se numerotează și se anexează la dosarul de nomenclator respectiv, care se ține și se păstrează la secretarul comisiei speciale pe un termen de 1 an, după care se predă în arhiva instituției respective, pentru păstrare pe un termen de 5 ani.

46. Procesul-verbal al ședinței comisiei speciale va cuprinde, în mod obligatoriu, următoarele elemente:

- a) numărul procesului-verbal;
- b) locul, data și ora desfășurării ședinței comisiei speciale;
- c) membrii comisiei speciale prezenți la ședință, membrii comisiei speciale absenți și motivele neprezentării acestora;
- d) ordinea de zi a ședinței;
- e) actele prezentate comisiei speciale;
- f) datele despre condamnatul prezentat;
- g) conținutul prezentărilor, expunerilor, întrebărilor, răspunsurilor, demersurilor, examinării actelor, constatărilor efectuate etc.;
- h) explicațiile persoanelor invitate la ședința comisiei speciale;
- i) obiecțiile membrilor comisiei speciale, a condamnaților sau a reprezentanților lor și a reprezentanților subdiviziunilor instituției care pune în executare pedeapsa penală – pe marginea chestiunilor examinate sau împotriva acțiunilor președintelui comisiei speciale;
- j) persoanele care încalcă ordinea în ședință și măsurile aplicate;
- k) opiniile și deciziile motivate ale membrilor comisiei speciale;
- l) deciziile comisiei speciale;
- m) data și motivul amânării ședinței comisiei speciale;
- n) locul, data și ora pronunțării deciziei;
- o) semnăturile.

47. Actele prezentate comisiei speciale pentru examinare și extrasul din procesul-verbal al ședinței, în partea ce ține de condamnatul respectiv, se anexează la dosarul personal al acestuia. În scopul asigurării protecției datelor cu caracter personal, se interzice anexarea la dosarul personal al condamnatul extrase din procesele-verbale ale comisiei speciale în privința mai multor condamnați.

48. Decizia comisiei speciale prin care se propune înaintarea demersului în vederea aplicării amnistiei se prezintă instituției care pune în executare pedeapsa penală pentru înaintarea propriu-zisă a demersului.

49. Deciziile comisiei trebuie să fie motivate.

50. În cazul adoptării deciziei de a înainta demersul în instanța de judecată în vederea aplicării actului de amnistie, secretarul comisiei speciale va întocmi proiectul demersului respectiv, la care se anexează următoarele materiale:

a) copia caracteristicii condamnatului (în cazul persoanelor condamnate la pedepse penale privative de libertate – copia Raportului de evaluare a condamnatului);

b) copia Fișei de evaluare a riscului de recidivă;

c) extrasul din procesul-verbal al ședinței comisiei speciale;

d) copia sentinței de condamnare;

e) copia acordului condamnatului;

f) după caz, certificatul de stimulări și sancțiuni;

g) după caz, certificatul privind repararea prejudiciului cauzat prin infracțiune;

h) după caz, alte materiale relevante.

VI. Selectarea persoanelor care cad sub incidența actului de amnistie

51. Subdiviziunea evidență deținuți a instituției penitenciare, în urma studierii dosarelor personale ale tuturor condamnaților din penitenciar, întocmește lista persoanelor care se încadrează în prevederile art. 3–5, 7 sau 8 din Legea nr. 243/2021 și o prezintă directorului instituției penitenciare pentru inițierea acumulării materialelor în vederea examinării posibilității aplicării amnistiei (efectuarea evaluării psihologice și aprobarea raportului de evaluare a condamnatului).

52. Psihologii din instituția care pune în executare pedeapsa penală, ca urmare a parvenirii listei persoanelor care se încadrează în prevederile art. 3–5, 7 sau 8 din Legea nr. 243/2021, în cel mult 10 zile lucrătoare pentru fiecare 10 condamnați, vor realiza evaluarea psihologică a acestor persoane în conformitate cu Metodologia privind evaluarea riscului de recidivă, conform anexei nr. 6.

53. Rezultatele evaluării riscului de recidivă se prezintă condamnatului pentru informare, fapt consemnat în Fișa de evaluare a riscului de recidivă.

54. Fișa de evaluare a riscului de recidivă pentru fiecare condamnat în parte se transmite neîntârziat secretarului comisiei speciale.

55. Fișa de evaluare a riscului de recidivă se prezintă și se argumentează în cadrul ședinței comisiei speciale pentru fiecare condamnat în parte.

56. Săptămânal, în fiecare zi de luni, subdiviziunea de evidență deținuți a instituției penitenciare prezintă directorului penitenciarului lista persoanelor care se încadrează în prevederile art. 3–5, 7 sau 8 din Legea nr. 243/2021, fără a include

persoanele care deja au fost prezentate.

57. Condamnatul, personal sau prin intermediul reprezentantului său, poate înainta instituției care pune în executare pedeapsa penală sau direct comisei speciale cererea privind examinarea candidaturii sale în vederea aplicării actului de amnistie.

58. Cererile respective se examinează în termenul prevăzut la art. 60 din Codul administrativ nr. 116/2018, cu informarea condamnatului despre rezultatul examinării cererii lui.

59. În cazul când în procesul examinării cererii se constată că condamnatul nu se încadrează în prevederile art. 3–5, 7 sau 8 din Legea nr. 243/2021, solicitarea acestuia de a fi examinat la comisia specială se va respinge, cu informarea petiționarului despre motivul respingerii solicitării.

60. În cazul în care în procesul examinării cererii se constată că condamnatul se încadrează în prevederile art. 3–5, 7 sau 8 din Legea nr. 243/2021, examinarea posibilității aplicării actului de amnistie în cadrul comisiei speciale la cererea depusă de condamnat sau de reprezentantul său, va avea loc în condițiile generale, cu includerea lui în lista persoanelor ce urmează a fi evaluate psihologic și supuși procesului de caracterizare.

61. La solicitarea instanței, instituția care pune în executare pedeapsa penală, prezintă dosarul personal al condamnatului și materialele acumulate în procesul de examinare a cazului.

Anexa nr. 1
la Regulamentul-cadru de activitate a comisiilor
speciale privind aplicarea amnistiei în privința
persoanelor condamnate

DECLARAȚIE

a membrului comisei speciale a _____

Subsemnatul(a) _____, în calitate de membrul al comisiei speciale a _____, declar că am luat cunoștință de normele legale privind protecția datelor cu caracter personal și mă angajez să respect întocmai obligațiile ce îmi revin cu privire la păstrarea confidențialității informațiilor, datelor și documentelor cu caracter personal sau atribuite categoriilor speciale de date cu caracter personal, de care am luat cunoștință în virtutea calității de membru al comisiei speciale.

Sunt conștient(ă) că în cazul în care voi încălca prezentul angajament și prevederile legislației cu privire la protecția datelor cu caracter personal, voi purta răspunderea prevăzută de art. 74¹ „*Prelucrarea datelor cu caracter personal cu încălcarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal*” din Codul contravențional al Republicii Moldova.

Data

Semnătura

DEPUS ÎN PREZENȚA PREȘEDINȚELUI COMISIEI

Funcția, numele, prenumele

Semnătura

Anexa nr. 2
la Regulamentul-cadru de activitate a comisiilor
speciale privind aplicarea amnistiei în privința
persoanelor condamnate

APROB

Președintele Comisiei speciale a

semnătură _____ **Prenume Nume**

„_____” _____ **20** _____

Ordinea de zi
a Comisiei speciale a _____
din data de _____

Examinarea (se menționează dacă este din oficiu sau la cerere) posibilității aplicării
prevederilor Legii nr. 243/2021 privind amnistia în privința condamnaților:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Secretar al Comisiei speciale: funcție, _____ *semnătură* Prenume Nume

Anexa nr. 3
la Regulamentul-cadru de activitate a comisiilor
speciale privind aplicarea amnistiei în privința
persoanelor condamnate

PROCES-VERBAL NR. ____
al ședinței Comisiei speciale
din data de „____” _____ 20 ____

Locul petrecerii: _____

Comisia specială în componența:

Președinte: _____

Secretar: _____

Total membri ai Comisiei speciale: _____

Prezenți: _____

Absenți: _____

Invitați: _____

s-au întrunit în ședință pentru examinarea următoarelor chestiuni:

Ordinea de zi:

Examinarea (se menționează dacă este din oficiu sau la cerere) posibilității aplicării prevederilor Legii nr. 243/2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Desfășurarea:

1. S-A EXAMINAT: datele despre condamnatul prezentat, conținutul prezentărilor, expunerilor, întrebărilor, răspunsurilor, demersurilor, examinării actelor, constatările efectuate etc., explicațiile persoanelor invitate la ședința comisiei speciale, obiecțiile membrilor comisiei speciale, a condamnaților, a reprezentanților subdiviziunilor interne ale instituției și a persoanelor invitate, opiniile și deciziile motivate ale membrilor comisiei speciale, abținerile membrilor și motivul detaliat, după caz, data și motivul amânării ședinței comisiei speciale, alte aspecte relevante

S-A DECIS: decizia Comisiei speciale

AU VOTAT:

„Pro” (lista nominală)

„Contra” (lista nominală, se indică membrul și motivul)

S-au abținut (lista nominală, se indică membrul și motivul)

2. S-A EXAMINAT:

S-A DECIS:

AU VOTAT:

Se anexează lista cu numele, prenumele, funcția și semnătura tuturor membrilor Comisiei speciale (președinte, secretar, membri).

Proces-verbal încheiat

Data: _____

Anexa nr. 5
la Regulamentul-cadru de activitate a comisiilor
speciale privind aplicarea amnistiei în privința
persoanelor condamnate

Judecătoriai _____

DEMERS
cu privire la aplicarea actului de amnistie

Condamnatul(a) _____, a.n. _____,
originar(ă) _____, domiciliat(ă) _____,
condamnat(ă) la „_____” _____ 20____ de Judecătoria _____,
pe art. _____ din Cod penal al Republicii Moldova
la _____

Începutul termenului: „_____” _____ 20____

Expirarea termenului: „_____” _____ 20____

Anterior condamnat: _____

La „_____” _____ 20____ a executat efectiv _____,
a executat real _____

A fost caracterizat: _____

Rezultatele evaluării riscului de recidivă: _____

Comisia specială a _____ în ședința din „_____” _____ 20____

A DECIS:

Condamnatul(a) _____
întrunește condițiile prevăzute de art. 1 din Legea 243/2021 privind amnistia în legătură cu
aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

Reieșind din cele expuse supra și în conformitate cu prevederile art. 107 din Codul penal,
art. 469–471 din Codul de procedură penală și art. 272 din Codul de executare, precum și
în temeiul Legii nr. 243/2021,

SE SOLICITĂ:

Aplicarea față de condamnatul(a) _____
a actului de amnistie prin _____.

Anexă: _____ **file.**

(funcția, numele și prenumele conducătorului competent)

(semnătura)

L. Ș.

METODOLOGIA privind evaluarea riscului de recidivă

Introducere

Prezenta Metodologie este elaborată în vederea descrierii procesului de evaluare a riscului de recidivă a condamnaților are cad sub incidența Legii nr. 243/2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

Metodologia constituie un instrument de evaluare unic pentru toate instituțiile care pun în executare pedepsele penale și descrie procedurile obligatorii, metodele și tehnicile de evaluare a riscului de recidivă.

Această Metodologie se utilizează de către psihologii care efectuează evaluarea riscului de recidivă, în rezultatul căreia se apreciază riscul de recidivă și se întocmește fișa de evaluare psihologică privind riscul de recidivă, care se anexează la materialele prezentate instanței de judecată privind aplicarea amnistiei.

Capitolul I. Considerații generale

Glosar de termeni

În sensul prezentei Metodologii, termenii și explicațiile de mai jos au următoarele semnificații:

recidivă – infracțiune comisă de o persoană condamnată anterior. Printre sinonimele noțiunii de „recidivă” pot fi menționate următoarele: recădere, repetare, recurență și reversiune;

risc – posibilitatea de apariție a unui eveniment/incident/comportament negativ pe viitor, este înțeles predominant în termenii efectelor sale negative potențiale, de obicei exprimat în termeni de pierdere sau pericol;

risc de recidivă – probabilitatea calculată de apariție a unui eveniment/incident/comportament repetitiv sau recădere a unui comportament infracțional;

risc ridicat de recidivă – predominarea factorilor criminogeni ce condiționează o recădere infracțională;

risc mediu de recidivă – prezența redusă a factorilor criminogeni ce condiționează săvârșirea unei noi infracțiuni, dar prematură pentru diminuarea

comportamentelor negative viitoare;

risc redus de recidivă – prezența redusă sau lipsa factorilor criminogeni ce condiționează săvârșirea unei noi infracțiuni și duc la încetarea comportamentelor negative viitoare;

factorii criminogeni – factori ce favorizează /influențează/ stimulează conduita generală a unei persoane pentru comiterea infracțiunii;

factori statici – reprezintă indici (aspecte/condiții sau criterii) care determină pattern-ul infracțional, istoricul infracțional/anamneza infracțională/vârsta/sexul condamnatului, care au valoare predictivă pentru recidivă și nu mai pot fi subiect al schimbării;

factori dinamici – reprezintă indici care determină dinamica sferei relaționale și comportamentale (evoluția personalității) a condamnatului și pot fi schimbate prin intervenții specifice;

factori situaționali – reprezintă circumstanțe care ar determina probabilitatea infracțiunii;

factorii protectivi – determină indicii de diminuare a riscului de recidivă.

Fundamentarea legislativă

Legislația incidentă cu privire la evaluarea riscului de recidivă a condamnaților poate fi extrasă din Legea nr. 243/2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, în următoarea formulare:

„Art. 1. – (1) Prezenta lege se aplică condiționat și exclusiv persoanelor bănuite, învinuite și inculcate, precum și persoanelor condamnate, care sunt caracterizate pozitiv pe parcursul executării pedepsei, al perioadei de probațiune sau al termenului de probă și sunt evaluate psihologic ca prezentând risc de recidivă mediu sau redus, dacă persoanele respective cad sub incidența prevederilor art. 2–5, 7, 8.”

Capitolul II. Aspecte psihosociale ale evaluării riscului de recidivă

Prin evaluare în domeniul psihosocial ne referim la un proces dinamic de colectare, analiză și interpretare a datelor.

Prezenta Metodologie descrie metoda de evaluare a riscului de recidivă, care este o evaluare individualizată a factorilor de personalitate și situaționali considerați a fi relevanți în apariția comportamentelor riscante și a interacțiunii dintre acești factori. Evaluarea are un rol important în înțelegerea factorilor de risc, prin stabilirea trăsăturilor de personalitate semnificative, care predispun persoana infractorului la manifestarea unui comportament riscant pentru săvârșirea de

infracțiuni.

Principiul după care se poate conduce o analiză comprehensivă a comportamentului este cel potrivit căruia comportamentul trecut este un bun predictor al celui viitor. Astfel, evaluarea trebuie să țină seama de:

1. Cât de des s-a produs acel comportament infracțional în trecut? Există pattern-uri ale acelui comportament? Cât de regulat/sistematic s-a produs acel comportament infracțional? În ce circumstanțe (ce tip de circumstanțe)?

2. Cum a fost comportamentul infracțional afectat de activitățile de resocializare sau de sancțiunile anterioare?

3. Care este rata actuarială (statistică) a infractorilor din această categorie?

Aspectele psihosociale importante în evaluarea riscului de recidivă sunt:

1. Evaluarea factorilor statici, ce includ următorii indicatori:

- vârsta la prima condamnare (mai mică de 21 ani);
- numărul condamnărilor anterioare;
- numărul încarcerărilor anterioare;
- pattern-ul infracțional;
- tipul infracțiunii;
- vârsta la care a fost comisă infracțiunea;
- istoricul comportamentului infracțional;
- mediul de proveniență;
- sexul etc.

2. Evaluarea factorilor dinamici criminogeni – caracteristici psihosociale asupra cărora se poate interveni:

- comportamentul antisocial (infracțional), stilul de viață infracțional;
- atitudinile, valorile și convingerile antisociale;
- grupul de prieteni/anturajul antisocial și izolarea de anturajul prosocial;
- lipsa locului de trai;
- lipsa ocupației;
- factorii de natura familială – conflicte și tensiuni în familie;
- factorii de natură educațională și profesională;
- tulburările/accentuările de personalitate – impulsivitatea, lipsa empatiei, toleranța scăzută la frustrare, imaturitatea emoțională, victimizarea etc.;
- motivația infracțională;
- lipsa abilităților de gestionare financiară;
- lipsa abilităților de gestionare constructivă a timpului liber;
- dependența de substanțe (alcool, droguri etc.), jocuri de hazard etc.

3. Evaluarea factorilor dinamici protectivi – ce constituie caracteristici individuale și de mediu ale infractorului care contracarează factorii criminogeni:

- orientarea socială pozitivă;

- coeziunea și căldura familială, relațiile care întăresc competența individului și care oferă un sistem de credințe/valori prosociale, sprijinul și atenția din partea părinților/soțului sau altor rude;
- responsabilitatea față de familie;
- participarea la activitățile obligatorii, stabilite conform planului individual de resocializare;
- existența unui loc de muncă până la condamnare;
- exprimarea interesului pentru participarea la munci în cadrul penitenciarului;
- interesul pentru angajare după detenție;
- frecventarea unei forme de învățământ sau atitudinea pozitivă pentru învățare;
- abilități de gestionare ale emoțiilor;
- abilități de gestionare financiară;
- abilități de gestionare constructivă a timpului liber;
- asumarea responsabilității (atitudinea față infracțiune, de bunurile instituției, față de colegi, de angajați etc.).

Evaluarea trebuie să aibă o desfășurare logică, pornind de la identificarea antecedentelor infracțiunii curente sau a factorilor statici/dinamici, vizând atât informații privitoare la condamnările anterioare, cât și la istoria comportamentală a celui evaluat. Urmează identificarea comportamentului infracțional curent și circumstanțele în care acesta s-a produs, precum și consecințele comportamentului acestuia. În evaluarea riscului, este necesar să se bazeze atât pe identificarea factorilor de risc, cât și pe identificarea punctelor tari ale condamnatului, a resurselor sale (factorii protectivi). Raportul dintre factorii de risc și factorii protectivi poate da măsura șanseii de reintegrare a condamnatului în comunitate.

Capitolul III. Metodici și tehnici de evaluare a riscului de recidivă

Evaluarea riscului de recidivă a condamnatului se realizează de către specialiștii psihologi, prin utilizarea metodelor și tehnicilor de evaluare a riscului expuse în continuare.

Studierea dosarului personal

Studierea dosarului presupune examinarea materialelor referitoare la:

- infracțiunea comisă;
- antecedentele penale;
- evaluările psihosociale anterioare;
- progresele și regresele pe parcursul detenției;

- alte date relevante ce vizează identificarea factorilor criminogeni pentru stabilirea riscului de recidivă.

Confruntarea informațiilor relatate de către condamnat cu datele din dosarul personal.

Interviul

Interviul constituie un instrument de diagnosticare și de înțelegere a condamnatului cu problemele sale. De obicei, prin interviu sunt urmărite obiective cum ar fi: motivații de acțiune, delimitarea tensiunilor personale ale clientului, înțelegerea motivației de acțiune, evaluarea impactului și a riscului social al faptei comise etc. În cazul evaluării riscului de recidivă, interviul va conține subiecte pentru analiza comportamentului infracțional, analiza factorilor statici, dinamici și protectivi.

Astfel, interviul va conține întrebări deschise și închise cu referire la:

1. Date biografice – informații ce reflectă:

- proveniența;
- relațiile cu familia;
- stilul de viață, apartenența la grup și cercul de prieteni (stilul de viață infracțional);
- poziția în grupul de prieteni și rolurile;
- ocupația până la detenție;
- studiile;
- statutul social;
- trecutul infracțional (numărul și tipul infracțiunilor anterioare, existența unui pattern infracțional, comportamentul pe durata pedepselor anterioare);
- evenimente de viață importante (traume, evenimente ce au determinat schimbarea modului de viață etc.).

2. Analiza infracțiunii – informații despre infracțiunea actuală:

- starea condamnatului până la săvârșirea infracțiunii (vârsta, circumstanțele, acțiunile, gândurile etc.);
- evaluarea proprie a infracțiunii săvârșite de către condamnat (recunoaște sau nu vina);
- analiza alternativelor comportamentului infracțional și de ce nu au fost folosite;
- studierea sferei etico-morale (i-a fost greu să ia decizia, cât de ușor a luat-o, dileme morale);
- timpul planificării infracțiunii;
- resursele folosite;
- studierea relației cu victima;

- infracțiunea a fost săvârșită în situație de criză sau a fost o reacție comportamentală interiorizată;
- energia criminală (starea psihică, a chemat ajutor, a fugit, ce emoții avea);
- aprecierea datelor de către specialist;
- alte date relevante (spre exemplu: individuală sau de grup, sub influența alcoolului/drogurilor (cu dependență sau consum ocazional), cu sau fără motiv, cu sau fără manifestarea agresivității etc.)

3. Problematika substanțelor (dependenței) – informații cu privire la problematica adicțiilor:

- ce a consumat;
- la ce vârstă a consumat prima oară;
- se află la evidență sau nu;
- periodicitatea consumului;
- a urmat tratament sau nu;
- jocuri de hazard.

4. Analiza personalității – informații despre dimensiunile personalității:

- accentuările de personalitate;
- sfera emoțională;
- autoaprecierea;
- nivelul empatiei;
- agresivitatea;
- egocentrismul;
- impulsivitatea;
- toleranța la frustrare;
- distorsiunile cognitive.

5. Progrese și regrese în detenție:

- comportamentul în detenție;
- susține sau nu subcultura criminală și stilul de viață infracțional;
- atitudinea față de personalul instituțiilor penitenciare;
- sancțiuni și stimulări;
- participarea la activități educative, psihologice și de asistență socială;
- interesul pentru participarea la muncă;
- manifestarea interesului în activități de instruire.

6. Anamneza violenței sau, după caz, problematica infracțiunilor contra vieții sexuale:

- există dovezi de gelozie, furie sau frică?
- are istoric de autocontrol deficitar?
- istoric de comportament autodistructiv/distructiv etc.

Teste sau chestionare

De regulă, sunt folosite teste sau chestionare ce măsoară dimensiuni ale personalității. În cazul evaluării riscului de recidivă, pot fi aplicate teste ce identifică nivelul empatiei, agresivității, egocentrismul, precum și trăsături ce pot constitui factori de risc sau protectivi. Specialiștii pot folosi, în funcție de problematica investigată, următoarele metodici:

- Trăsături de personalitate: Testul MMPI-SMIL (modificat după Sobcic);
- Trăsături carcterologice: Testul Leonhard-Smishek;
- Teste proiective: Testul Szondi (modificat după Sobcic), Testul arborelui, CCO etc.;
- Agresivitate: Testul BASSA-DARKI, Bassa-Perri etc.;
- Interviul motivațional;
- Empatie (spre exemplu: Iusupov etc.).

La fel, în procesul de evaluare a riscului de recidivă sunt analizate informații relevante cu referire la condamnat, dobândite de la personalul instituției care pune în executare pedeapsa, membrii familiei sau membrii grupului de referință.

Capitolul IV. Descrierea procedurilor de evaluare a riscului de recidivă

1. Procedura de evaluare a riscului de recidivă se aplică condamnatului ce urmează a fi prezentat în instanța de judecată pentru aplicarea Legii nr. 243/2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

2. În baza listei condamnaților eligibili sau cererii condamnatului privind aplicarea amnistiei, psihologul va studia dosarul personal al acestuia și va planifica realizarea interviului.

3. Interviul în contextul evaluării riscului de recidivă se desfășoară în biroul psihologului și trebuie să corespundă unui cadru apropiat procesului de consiliere.

4. Interviul se realizează în câteva ședințe, suficiente pentru colectarea datelor cu referire la analiza tuturor factorilor și stabilirea nivelului riscului de recidivă.

5. La necesitate, se aplică testele psihologice și/sau chestionarele ce pot identifica prezența sau absența anumitor trăsături ce constituie factori de risc.

6. Toate informațiile relevante ce descriu factorii de risc criminogeni și protectivi, precum și stabilirea nivelului riscului de recidivă se înregistrează în Formularul de evaluare psihosocială a riscurilor, conform anexei nr.1.

7. Analiza și generalizarea datelor relevante, înregistrate în cadrul interviului, examinării dosarului, aplicării metodicilor psihodiagnostice, care sunt înregistrate în Formularul de evaluare psihosocială a riscurilor se păstrează în

documentația de serviciu a specialistului psiholog.

8. Psihologul prezintă rezultatele evaluării riscului de recidivă condamnatului, care va confirma prin semnătură că a fost informat despre nivelul riscului de recidivă consemnat în Fișa de evaluare a riscului de recidivă, conform anexei nr. 2.

9. În cazul refuzului de a contrasemna Fișa de evaluare a riscului de recidivă, psihologul va face mențiunile respective.

10. Psihologul întocmește Fișa de evaluare a riscului de recidivă și o prezintă comisiei speciale pentru examinare.

11. La necesitate, comisia specială poate solicita reevaluarea condamnatului cu indicarea obiecțiilor constatate în procesul de evaluare.

Formular de evaluare psihosocială a riscurilor

1. Date generale

N.P.P. _____

a.n. _____

2. Analiza infracțională

Vârsta la prima infracțiune, numărul infracțiunilor anterioare, există un tipar al conduitei infracționale a condamnatului?

Există perioade în care nu a comis infracțiuni pe parcursul istoricului conduitei infracționale? Care au fost motivele pentru perioadele în care nu s-au comis infracțiuni?

Care au fost motivele săvârșirii infracțiunilor anterioare?

Descrieți pe scurt istoricul infracțiunilor (anul, durata pedepsei, articolul).

Motivarea/dinamica infracțiunii actuale

Descrieți pe scurt infracțiunea actuală.

Care a fost motivul/motivele săvârșirii infracțiunii? (cu descriere).

Atitudinea față de infracțiune (minimalizează, raționalizează sau justifică infracțiunea).

Atitudinea față de victimă (reacții de autoapărare, învinovățire, indiferență).

În cazul săvârșirii infracțiunii cu violență, se constată:

- ce a condiționat aplicarea violenței în infracțiune (starea emoțională, reacția la provocări, ostilitate etc.)?

- violența a fost instrumentală (răspunde necesităților precum obținerea de fonduri sau infracțiuni contra patrimoniului etc.)?

- împotriva cui a fost folosită violența (străin, persoană cunoscută, partener intim, copil etc.)?

- violența a implicat o armă?

- violența a fost excesivă (gravitatea)?

Infracțiune planificată **da** **nu**

Individual **da** **nu**

Sub influența alcoolului **da** **nu**

Sub influența drogurilor **da** **nu**

Cu aplicarea violenței **da** **nu**

Cunoștea victima **da** **nu**

Recunoaște vina **da** **nu**

Situațiile cu risc infracțional (situațiile/circumstanțele concrete care pot condiționa săvârșirea unei noi infracțiuni)

Factori declanșatori, recăderile de consum, relațiile antisociale (revenire la grupurile antisociale sau stabilire de noi relații antisociale), mediul social etc.

3. Biografie, date relevante pentru evaluarea riscurilor

Locul de trai, relațiile cu familia, (atmosfera în familie, componența, tipul de atașament, ordinea în frăție, date despre activitățile de joacă, tradiții/valori în familie). Situația școlară (atitudine față de colegi, profesori, discipline, abandon, preferințe, a absolvit/nu a absolvit, cauzele eșecului).

Statutul/rolul în grupul de semeni și relaționarea cu cei din jur.

Aptitudini, ocupație, calificare profesională, studii.

Evenimente importante de viață etc.

Situația socială

Sfera contactelor sociale și statutul social (familia de origini, extinsă).

Condamnatul are relații sau legături prosociale?

Familia este un factor de risc sau de protecție (exemplu: familia îl determină/sușține în săvârșirea de infracțiuni sau familia îl susține în reabilitare și îi oferă un grad de protecție)?

Cu cine preferă mai degrabă să se socializeze condamnatul, cu familia sau cu grupurile antisociale?

În cazul unor situații de criză/conflicte, cum le-a gestionat?

Starea financiară (au existat sau nu perioade de șomaj îndelungat, cum a gestionat situațiile de criză financiară etc.).

Comportamentul în timpul liber (activități ocupaționale).

4. Problematika dependenței

Istoricul consumului de substanțe interzise și sau alcool (vârsta de debut, tipul de substanțe, frecvența și durata de consum, individual sau consum în grup).

Consum ocazional sau e dependență?

A beneficiat de tratament anterior, s-a aflat/se află la evidența medicului de specialitate?

Are legătură consumul/dependența cu infracțiunea săvârșită?

Descrieți dacă condamnările anterioare au avut vreo legătură cu consumul.
Consumă droguri sau alcool în penitenciar (se poate documenta din practica disciplinară, observații sau informație de la alte persoane)?
Indicați dacă este o problemă doar de consum sau și de trafic.
Care e situația actuală? Care sunt factorii predictivi ai consumului?
Jocurile de hazard pot fi abordate ca problematică de dependență.

5. Personalitatea

Caracteristici de personalitate relevante pentru identificarea factorilor criminogeni:

- impulsivitatea, lipsa autocontrolului;
- imaturitatea emoțională;
- agresivitatea;
- lipsa empatiei;
- toleranța scăzută la frustrare;
- nu poate conștientiza și delimita binele de rău;
- nu există autocritică;
- dezintegrarea socială;
- comportamentul disfuncțional;
- conflictele pe care nu le poate rezolva;
- are o abordare pasivă sau agresivă în rezolvarea problemelor;
- percepția negativă a celor din jur;
- tulburările de personalitate (cu descrierea simptomatice care a determinat stabilirea tulburării);
- gestionarea emoțiilor.

6. Nivelul riscului de recidivă

Redus

Mediu

Ridicat

Argumentare:

Succint rezumat cu indicarea dovezilor schimbărilor condamnatului pe perioada executării pedepsei penale (spre exemplu: implicarea în realizarea planului individual de resocializare, participarea la programe specifice relaționate cu nevoile criminogene, interes față de muncă, obținerea deprinderilor de muncă, stabilirea unui plan de viață fără infracțiune (prevenirea recidivei), participare la instruire, abilități de gestionare a emoțiilor, creșterea responsabilității etc.).

Menționarea factorilor criminogeni și protectivi, identificați ca urmare a evaluării complexe a riscului de recidivă.

Evaluator _____

N.P.P. _____

Data _____

Semnătura _____

Fișă de evaluare a riscului de recidivă

N.P.P. _____

a.n. _____

Risc de recidivă _____

Factori criminogeni:

Factori protectivi:

N.P. evaluatorului, funcția

semnătura evaluatorului

Data: _____

„Am luat cunoștință”

N.P. condamnatului

semnătura condamnatului

Data: _____